
PRESENTACIÓ

Fa dos anys, en el text de convocatòria del Simposi sobre *Cent cinquanta anys de Filologia Valenciana (1800-1950)*, celebrat a la Universitat d'Alacant pel març 1991, afirmàvem que "en el moment actual de relativa normalització de la nostra llengua a l'escola i als mitjans de comunicació, no és una faena inútil girar els ulls cap aquells que en el passat més recent s'ocuparen d'estudiar el valencià, per analitzar i avaluar l'aportació del nodrit grup d'erudits que abans que l'estudi de la nostra llengua entràs en els programes universitaris aplicaren els seus esforços a codificar i a inventariar el valencià i també per esbrinar en quina mesura aquelles aportacions són profitables en les circumstàncies actuals". A l'hora d'ara, en presentar l'edició dins la revista *Caplletra* de les ponències llegides en aquella reunió científica, podem assegurar que els objectius que ens proposàvem els organitzadors del simposi —Josep i Vicent Martines, Lluís Alpera, Rafael Alemany i el qui signa aquesta presentació, membres del Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant— han estat aconseguits amb escreix.

Durant uns dies, la ciutat d'Alacant va ser el marc on s'aplegaren un bon grapat de professors i d'investigadors de les Universitats de Basilea, Autònoma i Central de Barcelona, de València i d'Alacant per donar a conèixer el fruit de les seves recerques entorn de la història de la filologia valenciana del segle passat i de la primera meitat del present. Les ponències que ara publiquem es poden agrupar en quatre temàtiques principals: *a)* història de les idees lingüístiques, *b)* lexicografia valenciana, *c)* gramàti-

ques valencianes, i d) morfologia lèxica. Per raons d'espai, les ponències es publiquen en dos volums. En el primer (*Caplletra 11*) apareixen els treballs sobre història de les idees lingüístiques i sobre lexicografia valenciana, i en el segon (*Caplletra 12*) els estudis sobre gramàtiques valencianes i sobre morfologia lèxica.

En l'apartat d'història de les idees lingüístiques, Joan Solà ens ofereix un tast de la seva magna obra (en col·laboració amb Pere Marcet, *Història de la lingüística catalana 1775-1900*, en premsa), on mitjançant l'estudi dels errors en l'aplicació de conceptes de la retòrica a les explicacions lingüístiques (p.e. en la gramàtica de Ballot) fa veure la necessitat de conèixer els manuals que empraven els nostres filòlegs vuitcentistes, dels quals dona diversos fragments. August Rafanell tracta d'explicar per què durant el període esmentat mentre que entre els catalans hi havia unanimitat a substituir el terme «llemosí» pel de «català», entre els renaixentistes valencians, malgrat excepcions com ara V. W. Querol i J. Puig i Torralva, la fidelitat al terme «llemosí-valencià» va ser total. Finalment, Lluís Alpera analitza les actituds lingüístiques dels lexicògrafs valencians del segle XIX, que anirien des de preses de posició clarament favorables a la normalització (com ara les de Sanelo i Llombart) fins a manifestacions negatives (com les de Cabrera), sense que hi manquen actituds neutres (per exemple la d'Escrig).

En el capítol de lexicografia valenciana, Joan Veny estudia les fonts del *Vocabulario del humanista* de L. Palmireno (València, 1569) i fa veure les nombroses errades i mots fantasmes que, com a fruit de males interpretacions de l'obra de l'humanista aragonès, van introduir alguns lexicògrafs catalans dels segles posteriors, especialment Torra, en els seus diccionaris. Antoni Picazo i Jover dona a conèixer diverses notícies sobre la vida i l'obra de Tomàs Font i Piris, autor d'un notable diccionari valencià-castellà inèdit, de més de deu mil entrades, redactat a Cullera a la mitjanja del segle passat i aprofitat en una bona part per Constantí Llombart. Josep Martines ens descriu un altre diccionari valencià-castellà inèdit, i fa veure com a través de les diverses autocorreccions de l'autor, Josep Pla i Costa, nat a l'Olleria (la Vall d'Albaida), podem obtenir dades valuoses sobre el valencià parlat a les darreries del segle passat. Finalment, el qui signa aquesta presentació tracta de mostrar les aportacions filològiques que es poden espigolar en els diccionaris i en l'obra literària en prosa de l'alcoià Joaquim Martí i Gadea, fundador de la dialectologia valenciana i fins a l'hora d'ara conegut principalment com a folklorista.

Dins el segon volum (*Caplletra* 12), Joan Rafel Ramos analitza críticament les idees i mostra les mancances filològiques de Josep Nebot i Pérez, que va aspirar –sense èxit, per manca de formació– a gramàtic oficial de la Renaixença valenciana. Vicent Simbor Roig, després d'estudiar les mancances i les errades de les gramàtiques del Pare Lluís Fullana i Mira, arriba a la conclusió que l'obra gramatical d'aquest autor fou l'esperança més gran i alhora el major fracàs dels intents normalitzadors del valencià durant el segle xx. Finalment, Antoni Ferrando examina les aportacions principals de la *Gramàtica valenciana* de Manuel Sanchis Guarner, publicada el 1950 però acabada des de 1943, tot relacionant-les amb els precedents del Principat (Fabra) i del País Valencià (Fullana, Giner, Salvador), i transcriu una part de l'epistolari Sanchis Guarner-Fuster, fonamental per al coneixement de la història de les propostes de llengua literària.

Clou el segon volum la ponència llegida per Germà Colón Domènech en la cloenda del Simposi, en la qual descriu amb erudició la història i les vicissituds, dins el context romànic, d'alguns mots composts de dues formes verbals en imperatiu –com ara *alçaprem*, *va-i-ve* i *cantimplora*– i arriba a la conclusió que la construcció no és genuïna en català.

Hem de dir per finalitzar que ens congratulem que un simposi organitzat per la Universitat d'Alacant veja la llum dins la revista *Caplletra*, de l'Institut de Filologia Valenciana, organisme de la Universitat de València, ara en procés de transformació en Institut interuniversitari de les tres Universitats valencianes. Creiem que es tractava d'una mampra que valia la pena de fer i que pot contribuir a conèixer millor el nostre passat i a orientar les recerques futures.

Jordi Colomina i Castanyer
Universitat d'Alacant, maig del 1993